

Hietaperän koulun lakkauttaminen

HyvSivva 04.04.2024 § 40
166/12.00.00.00/2024

Valmistelija Vs. sivistystoimenjohtaja Marjut Kyllönen, p. 044 710 5124

Voimassa olevan koulutuslainsäädännön mukaan kunta on vastuussa koulutuksen järjestämisestä ja kehittämisestä. Oppilasmäärien muutokset, kaavoituspolitiikka ja kunnan yleinen taloustilanne vaikuttavat kunnan kouluverkkoon. Kunnassa voi tulla tilanne, jolloin oppilaspaikkoja tarvitaan lisää tai vastaavasti oppilaspaikkoja on vähennettävä kouluja yhdistämällä tai lakkauttamalla. Kouluverkkoa koskevat päätökset, kuten koulun lakkauttaminen, ovat kunnan päätösvaltaan kuuluvia asioita. Lakkauttamispäätöstä valmisteltaessa tulee ottaa huomioon perusopetuslain (628/1998) 6.1 §, jonka mukaan opetus tulee kunnassa järjestää siten, että oppilaiden matkat ovat mahdollisimman turvallisia ja lyhyitä asutuksen, koulujen ja muiden opetuksen järjestämispaikkojen sijainti sekä liikenneyhteydet huomioon ottaen.

Asian valmistelussa ja käsittelyssä on huomioitava hallintolain 41 §:ssä säädetty vaikuttamismahdollisuuksien varaaminen sekä varmistettava, että käsittelyyn ei osallistu esteellisiä henkilöitä.

Hallintolain (434/2003) 31 § mukaan viranomaisen on huolehdittava asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä hankkimalla asian ratkaisemiseksi tarpeelliset tiedot sekä selvitykset.

Kuhmon kaupungin hallintosäännön 27.2 §:n mukaan hyvinvointi- ja sivistysvaliokunta päättää varhaiskasvatuksen, perusopetuksen, musiikkiopiston ja lukiokoulutuksen opetussuunnitelmista ja niihin liittyvistä vuosisuunnitelmista sekä *opetuksen järjestämispaikoista poikkeustilanteissa*. Näin ollen päätös kyläkoulun mahdollisesta lakkauttamisesta kuuluu kaupunginvaltuustolle.

Kaupunginhallitus on kokouksessaan 5.9.2023 §:ssä 223 päättänyt, että Kuhmossa tehdään kouluverkkoselvitys siten, että hyvinvointi- ja sivistysvaliokunta asettaa tehtävään työryhmän, jonka vetäjäksi palkataan ulkopuolinen konsultti. Selvityksen pitää olla valmis esitettäväksi kaupunginvaltuustolle keväällä 2024.

Hyvinvointi- ja sivistysvaliokunta on kokouksessaan 28.09.2023 §:n 113 kohdalla päättänyt kouluverkkotyöryhmän asettamisesta. Kouluverkkotyöryhmän vetäjänä on toiminut Finnish Consulting Group Oy:n johtava konsultti Raila Oksanen. Hänen lisäksi kouluverkkotyöryhmään valiokunta nimesi hyvinvointi- ja sivistysvaliokunnan puheenjohtajan Kaisa Oinas-Panuman, kaupunginhallituksen edustajan hyvinvointi- ja sivistysvaliokunnassa eli Seija Lukkarisen, yhtenäiskoulun rehtori Marjut Kyllösen, kuljetussuunnittelija Antti Komulaisen sekä sivistystoimenjohtaja Eila Vilénin.

Kouluverkkoselvitys koostuu seuraavista pääkohdista:

- kuvaus nykyisestä kouluverkosta
- muuttuva toimintaympäristö

- muutokset toimintaympäristössä
- yhteenvedot oppilaille, huoltajille ja henkilöstölle suunnatuista kyselyistä
- johtopäätökset

Kouluverkkoselvityksen esitykset perusteluineen

Kuhmon kaupungin väestöennuste on laskeva ja lasten ja nuorten määrään ennakoitaan supistuvan muuta väestöä nopeammin. Kaikkien koulujen oppilasmäärät ovat laskeneet ja lasku jatkuu ennusteiden mukaan voimakkaana ja nopeana koko tarkastelujakson ajan. Kuhmon nykyinen esi- ja perusopetuksen palveluverkko on ylimitoitettu tuleville oppilasmäärille.

Molemmissa kyläkouluissa on ennustevuosia, jolloin koulussa ei ole ollenkaan tai vain yhdestä kahteen esioppilasta. Alkavien ekaluokkalaisten määrät ovat huomattavan pieniä. Molempien koulujen oppilasmäärät eivät enää vastaa yhden keskimääräisen kokoisen luokallisen oppilasmäärää. Mikäli palveluverkkoon ei tehdä muutoksia, tulee kaupungin joka tapauksessa varautua opetusryhmien ja opettajamäärien hallittuun vähentämiseen. Kyläkoulujen osalta tulisi tällöin harkittavaksi toiminnan jatkaminen pedagogisesti täysin perustelemattomina 1-opettajaisina kouluina.

Hietaperän ja Lentuan koulujen kunnot edellyttävät rakennusten peruskorjaamista tämän vuosikymmenen aikana. Koulun tilojen käytön osalta laskevat oppilasmäärät tarkoittavat huomattavan ylikapasiteetin muodostumista Hietaperän ja Lentuan kouluihin. Lentuan koulun käytössä olevat tilat ovat jo nykyisellään ylimitoitettut koulun tarpeisiin. Oppilasmäärän laskiessa ennusteen mukaisena, koulun tilojen laajuus muodostuu poikkeuksellisen suureksi. Samaan aikaan myös Tuupalan yhtenäiskouluun muodostuu tilojen ylikapasiteettia.

Kuhmon kaupungin koulujen oppilaskohtainen kustannustarkastelu tuo esiin koulujen kesken merkittäviä eroja. Tuupalan koulun toimintakate oppilasta kohden on alle kansallisen keskitason, mutta Hietaperän kate on noin 6 000 euroa ja Lentua lähes 20 000 euroa korkeampi kuin kansallinen keskitaso ja vastaavanlaisen kuntatyypin oppilaskohtaiset toimintakatteet ovat.

Tulevien vuosien Kuhmon kaupungin talouden painelaskelman mukaan kaupungin tulos tulee jäämään alijäämäiseksi koko tämän vuosikymmenen ajan. Vuosi 2024 sekä taloussuunnitelmavuodet 2025–2026 on budjetoitu siten, että ao. vuosien tulos on negatiivinen. Toisin sanoen, ilman rakenteellisia ja toiminnallisia muutoksia, Kuhmon kaupungin menot tulevat olemaan miljoonasta lähes kolmeen miljoonaan euroon tuloja suuremmat.

Perusopetuksen palvelutarpeen voimakas ja nopea lasku sekä talouden heikkeneminen edellyttää Kuhmon kaupungilta toimenpiteitä. Oppilasmäärän lasku ennakoi opettajien määrään, kustannuksiin ja tiloihin merkittävää vajaakäyttöä.

Kouluverkkoselvityksen sisältyvä esitys palveluverkon muutoksista

Kouluverkkoselvityksessä Kuhmon kaupungin esiopetuksen ja perusopetuksen palveluverkkoon esitetään tehtäväksi seuraavat muutokset:

1. Kaupungin esiopetus keskitetään Tuupalan yhtenäiskoulun yhteydessä toimivaan Tuupalan päiväotiin 1.8.2024 lukien.

2. Lentuan koulu toiminta lakkautetaan 31.7.2024. Koulun oppilaille osoitetaan lähikoulu Tuupalan yhtenäiskoulusta 1.8.2024 lukien
3. Hietaperän koulun toiminta lakkautetaan 31.7.2024. Koulun oppilaille osoitetaan lähikoulu Tuupalan yhtenäiskoulusta 1.8.2024 lukien.

Kuhmon kaupungin Lentuan ja Hietaperän kouluissa vakinaisessa työsuhteessa olevat henkilöt voidaan kaikki sijoittaa kaupungin muihin toimipisteisiin, Kuhmon varhaiskasvatukseen ja Tuupalan yhtenäiskouluun. Samoin osan määräaikaissä työsuhteissa olevien henkilöiden työsuhdetta voidaan edelleen jatkaa.

Koulurakennuksista tehdään palveluverkosta erilliset päätökset. Samoin koulujen pihilla sijaitsevien urheilu- ja liikuntapaikoista tulee tehdä perusopetuksen palveluverkosta erilliset päätökset. Kaupungin tilapalvelut toteutti Lentuan koululle kiireellisen ja välttämättömän lattiaremontin luokkatilaan kesällä 2023.

Lentuan ja Hietaperän koulujen mahdollisen lakkauttamisen vaikutuksista on laadittu ennakkovaikutusten arviointi, joka myös on liitteenä. LIITE. Ennakkovaikutusten arvioinnissa on huomioitu seuraavat näkökulmat: Vaikutus ihmisiin/asukkaisiin, ympäristöön, organisaatioon ja henkilöstöön, talouteen ja elinvoimaan sekä vaikutukset lapsiin ja nuoriin.

Lentuan ja Hietaperän koulujen lakkauttamisella on suurimmat vaikutukset talouteen. Myös oppilaiden kannalta koulun vaihtuminen on merkittävä muutos.

KUULEMISET JA VAIKUTUSMAHDOLLISUUKSIEN VARAAMINEN

Jos asian ratkaisulla voi olla huomattava vaikutus muiden kuin asianosaisten elinympäristöön, työntekoon tai muihin oloihin, viranomaisen tulee hallintolain 41 §:n mukaan varata näille henkilöille mahdollisuus saada tietoja asian käsittelyn lähtökohdista ja tavoitteista tai lausua mielipiteensä asiasta. Kuhmon kaupunginhallitus on käynnistänyt Lentuan ja Hietaperän koulujen mahdollista lakkauttamista koskevan prosessin ilmoittamalla asian vireilläolosta ja kuntalaisten mahdollisuuksista vaikuttaa asiaan julkaisemalla julkisen kuulutuksen 13.2.2024 paikallislehti Kuhmolaisessa ja Kuhmon kaupungin kotisivuilla www.kuhmo.fi.

FCG:n laatima kouluverkkoselvitykseen liittyvä valmisteluaineisto on ollut nähtävillä Kuhmon kaupungintalolla neuvonnassa osoitteessa Kainuuntie 82, 88900 Kuhmo sekä sähköisesti www.kuhmo.fi. Nähtävillä olevan FCG:n laatiman Kuhmon kaupungin kouluverkkoselvityksen johtopäätöksissä esitetään molempien kyläkoulujen eli Lentuan ja Hietaperän kyläkoulujen lakkauttamista 1.8.2024 alkaen. Kuulutuksessa kaupunki on kannustanut tutustumaan aineistoon huolellisesti ennen kuulemistilaisuuksia, jolloin aiheesta voidaan käydä keskustelua ja pohtia tulevia ratkaisuja huolella.

Huoltajille ja oppilaille kaupunki on järjestänyt hallintolain 34 §:n mukaiset asianosaisten kuulemiset Lentuan koululla 20.2.2024 ja Hietaperän koululla 21.2.2024.

Kaupunki on varannut hallintolain 41 §:n mukaisen vaikutusmahdollisuuden kuntalaisille ja kaikille niille, joita Lentuan ja Hietaperän koulujen lakkauttaminen voi koskettaa järjestämällä yleisen kuulemistilaisuuden Kuhmon kaupungintalon valtuustosalissa 28.2.2024. Kaikista kuulemistilaisuuksista on laadittu muistiot.

Kuntalaisilla ja kaikilla, joihin päätös saattaa vaikuttaa, on ollut mahdollisuus esittää näkemyksensä, mielipiteensä ja kysymyksensä myös kirjallisesti toimittamalla ne Kuhmon kaupungin kirjaamoon 6.3.2024 klo 15:00 mennessä. Kirjaamoon saapui määrääjassa kirjallisia näkemyksiä ja mielipiteitä viisi kappaletta, jotka ovat liitteinä.

YT-MENETTELY

Kouluverkon uudistamista koskeva asia tulee käsitellä työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnissa annetun lain (449/2007, YT-laki) mukaisesti, ainakin jos siihen liittyy

- 1) henkilöstön asemaan merkittävästi vaikuttavia muutoksia työn organisoinnissa, kunnan palvelurakenteessa, kuntajaossa tai kuntien välisessä yhteistyössä;
- 2) palvelujen uudelleen järjestämisen periaatteita, jos asialla voi olla olennaisia henkilöstövaikutuksia, kuten ulkopuolisen työvoiman käyttöä tai liikkeen luovutusta;
- 3) henkilöstöön, henkilöstön kehittämiseen ja tasa-arvoiseen kohteluun sekä työyhteisön sisäiseen tietojenvaihtoon liittyviä periaatteita ja suunnitelmia; sekä
- 4) taloudellisista tai tuotannollisista syistä toimeenpantavaa osa-aikaistamista, lomauttamista tai irtisanomista. (YT-laki 4 §)

Kouluverkon uudistamishankkeessa kyseeseen tulee kohta 1. Siinä edellytetään, että muutoksilla tulee olla merkittävä vaikutus henkilöstön asemaan. Vaikutuksen merkittävyyttä tulee arvioida kussakin tilanteessa erikseen. Merkittävä vaikutus on silloin kun suunnitellaan koulun lakkauttamista. Kouluverkkouudistus koskee osaa henkilöstöstä. Jos asia koskee vain osaa henkilöstöstä, se voidaan käsitellä asianomaisten henkilöiden tai vaihtoehtoisesti henkilöstön osan edustajien kanssa. Jos asia käsitellään asianomaisen työyksikön kesken, sitä ei tarvitse käsitellä sen lisäksi yhteistoimintaelimessä.

Lentuan ja Hietaperän koulujen henkilöstöä koskeva yhteistoimintamenettely toteutettiin ajalla 11.3.2024 – 25.3.2024.

Jokaiselle vakinaisessa palvelussuhteessa olevalle työntekijälle ja viranhaltijalle Lentuan ja Hietaperän kyläkouluilla voidaan osoittaa työtä omasta organisaatiosta.

Esittelijä vs. Sivistystoimenjohtaja Kyllönen Marjut

Päätösehdotus

Hyvinvointi- ja sivistysvaliokunta päättää liitteenä olevaan materiaaliin perustuen, oppilasmäärän vähäisyyden sekä kaupungin taloudellisen tilanteen heikentymisen takia lakkauttaa Hietaperän koulun toiminnan 31.7.2025. Koulun oppilaille osoitetaan lähikoulu Tuupalan yhtenäiskoulusta 1.8.2025 alkaen.

Keskustelun aikana jäsen Kati Sarvela ehdotti asian pöydälle jättämistä. Ehdotus raukesi kannattamattomana.

Keskustelun aikana esittelijä muutti päätösehdotuksen kuulumaan seuraavasti.

Muutettu päätösehdotus

Hyvinvointi- ja sivistysvaliokunta päättää esittää kaupunginhallitukselle ja edelleen kaupunginvaltuustolle liitteenä olevaan materiaaliin perustuen, oppilasmäärän vähäisyyden sekä kaupungin taloudellisen tilanteen heikentymisen takia Hietaperän koulun toiminnan lakkauttamista 31.7.2025. Koulun oppilaille osoitetaan lähikoulu Tuupalan yhtenäiskoulusta 1.8.2025 alkaen.

Päätös Hyvinvointi- ja sivistysvaliokunta yksimielisesti hyväksyi esittelijän muutetun päätösehdotuksen.